

בן סורר ומורה

"אם כך הכול כשורה", אמר הדיין בקול ענייני "אפשר להתחיל במלאכה".

האיש הביט באישה, גם היא הביטה בו, מבקשים לחזק זה את זה. הילד נאחז תזזית, זיעה שטפה את מצחו, שוב ביקש לצעוק אך קולו נאלם.

הדיין היושב מימין רמז לחבריו והחלו הדיינים להתלחש ביניהם. לבסוף אמר אב בית הדין: "אין באפשרותנו לקבל הצהרתכם על דבר תפקוד איבריכם. החוק מחייב אותנו לבדוק זאת במעמד הזה. אל דאגה, זה ייקח דקות ספורות. תצטרכו למלא אחר כמה הוראות. תחילה נעקוב אחר תקינות הידיים. אמא ואבא, שחררו אחיזתכם. ועתה, נבדוק אם אינכם גידמים. אנא חבקו את בנכם. מתקשים מאד. אני מבין..." אמר הדיין. "אולי הרגליים תקינות. אנא שבו, והושיבו בנכם על ברככם. זה לא פשוט. ועכשיו העיניים – הישירו מבט אל בנכם. ראו את רעידתו. ראו – הוא בנכם. האם הן מסוגלות להוריד דמעה על צרתן? והאוזניים – האם הן נכונות לשמוע פעם אחת בנחת את דברי הבן? לשמוע באמת? הבה ננסה. והפה, הפה שאמר 'בננו זה סורר ומורה', היש בכוחו לומר 'בננו אתה?' אני רואה, הפה מתקשה". אמר הדיין וכתב דבר מה על הקלף שלפניו. "אם תפיקו מפיכם תיבה אחת של אהבה, אזי יתברר כי אבריכם תקינים ונוכל להתחיל במלאכת הרגימה". הדיין נענה בשתיקה.

עיניו של הבן לכדו במבטן את עיני הוריו. הוא לא היה בטוח אבל נדמה היה לו כי הוא ראה שם משהו. גם להם נדמה היה כי הם רואים בו משהו. באוזניהם שמעו את הדיין חותם את הדיון ומכריז: "סורר ומורה – כיוון שהוכר כבן, לא היה ולא נברא", ויצאו.

היה אביו רוצה ואימו אינה רוצה, אימו רוצה ואביו אינו רוצה--אינו נעשה בן סורר ומורה. רבי יהודה אומר, אם לא הייתה אימו ראויה לאביו, אינו נעשה בן סורר ומורה. היה אחד מהם גידם, או חוגר, או אילם, או סומא, או חירש--אינו נעשה בן סורר ומורה: שנאמר "ותפשו בו" (דברים כא,ט), ולא גידמין; "והוציאו אותו" (דברים כא,ט), ולא חוגרין; "ואמרו" (דברים כא,כ), ולא אילמין; "בננו זה" (דברים כא,כ), ולא סומין; "איננו שומע, בקולנו" (דברים כא,כ), ולא חירשים. מתרים בו בפני שלושה, ומלקין אותו. חזר וקילקל, נידון בעשרים ושלושה; ואינו נסקל, עד שיהו שם שלושה הראשונים--שנאמר "בננו זה", זה הוא שלקה בפניכם. (סנהדרין ח', ד')

המשנה היא קובץ הלכות הכולל את התורה שבעל פה. עריכתה וניסוחה הסופיים נעשו בסוף תקופת התנאים, בתחילת המאה השלישית, על ידי רבי יהודה הנשיא וחכמי דורו. מסכת סנהדרין היא המסכת הרביעית בסדר נזיקין שבמשנה ובתלמוד. המסכת עוסקת ברובה בעניינים הטכניים של המשפט העברי.

למילים והמילים למשפטים. ברגע אחד ניטל העמל הזה בידו הזדונית של הבן, שהצית אש ביצירה. שרף וכילה את שבע השנים ככלות ימים אחדים. שבוע אחר כך שלח ידו אל טבעת הנישואין של אמו מכר אותה וקנה צורכי עישון לעצמו. פיו מפיק מילים המשחירות את קירות הבית, ידיו הולמות בעוצמה בכל מי שאינו נענה לגחמותיו.

שלוש עשרה שנים וששים יום מתהלך בבית ילד שאינו אלא כדור אש לוחט, המכלה כל שנקרה בדרכו, ועכשיו – היא לשמאלו והוא לימינו, בדרך אל זקני עירו ואל שער מקומו. קשה להם, במיוחד לאם. לבסוף התחזקו בדברי תורה: "אמרה תורה ימות זכאי ואל ימות חייב... שאם חסים עליו אביו או אמו סוף שיצא לתרבות רעה ויעבור עבירות ויתחייב מיתה בבי"ד". החישו צעדיהם והגיעו אל בית הדין.

שלושה דיינים חמורי סבר, עטויי גלימות הביטו בו. "בננו זה סורר ומורה, איננו שומע בקולנו, זולל וסובא", נשמעו האיש והאישה אומרים וקולם שווה. הוא רצה לצעוק משהו אבל הושתק. מהדהד הקול באוזניו קרוב כל כך ומרוחק מאין כמוהו. רעד עבר בו למשמע המילים 'בננו זה'. התחילו האיש והאישה לגולל בפני בית הדין מסכת של רוע שראשיתה התעללות בחתולי רחוב בגיל שמונה ואחריתה, אם רק יינתן לו, בהשמדת עולם.

"עכשיו נשמע את הבן", אמר הדיין שישב באמצע. "יש לך משהו לומר?"

הוא רעד וכעס. הרבה היה לו לומר, אבל רק משפט אחד יצא מחלל פיו: "אני שונא אותם!"

הדיון נמשך ונמשך, הכול התערפל אל מול עיניו, הוא כבר לא עקב אחר התרחש. התקשה לעכל את כל המלל. האולם נע סביבו במן סחרור משונה, ופתאום שמע את הדיין שבאמצע מכריז: "רגמוהו. הרי זה בן סורר ומורה. אבל קודם לכן מעט בדיקות טכניות. אתם מבינים", פנה לאיש ולאשה, "יש כמה דברים רפואיים שחייבים לבדוק".

"האם בעלי ידיים אתם או שמא גידמים?"

"בודאי בעלי ידיים אנחנו, שאם לא כן לא היינו יכולים לתפשו".

"האם בעלי רגליים אתם, או שמא חוגרים?"

בודאי בעלי רגליים אנחנו שאם לא כן לא היינו עומדים.

"האם פה לכם? האם אוזן שומעת? האם עיניכם רואות?"

"כן, בודאי. רואים, שומעים, ומדברים כיאות".

יח פי-יהיה לאיש, בן סורר ומורה--איננו שמע, בקול אביו ובקול אמו; ויסרו אותו, ולא ישמע אליהם. יט ותפשו בו, אביו ואמו; והוציאו אותו אל-זקני עירו, ואל-שער מקומו. כ ואמרו אל-זקני עירו, בננו זה סורר ומורה--איננו שמע, בקולנו; זולל, וסבא. כא ורגמהו כל-אנשי עירו באבנים, ומת, ובערת הרע, מקרבה; וכל-ישראל, ישמעו ויראו. (דברים, כא)

לא היה ולא נברא/ ליאור אנגלמן

"עזבו אותי אני שונא אתכם!" הוא צעק והביט לימינו ולשמאלו בעיניים רושפות אש, אבל הם לא הרפו. הם רגילים למבטים האלה, כבר אדישים לשנאה. האיש שלימינו סימן משהו בעיניו לאישה הניצבת לשמאלו ושניהם הידקו אחיזתם, לופתים אותו בידיהם, נחושים, שותקים. חודשיים ימים עברו מאז בר המצווה שלו, חודשיים בסך הכל. כבר אז התחילו להפציע בהם מחשבות ראשונות על כי "חייבים לעשות לזה סוף". לא מהיום הוא מתנהג כך, כבר מאז היותו קטן, אבל הייתה תקווה בלבם כי בהגיעו לגיל מצוות הדברים ישתנו. חודשיים לאחר המאורע ההוא שצלצל כאלפי פעמוני אזהרה, כבר גמלה בליבם ההחלטה.

שניהם הלכו בצעדים מהירים, למראית עין בטוחים בהחלטתם, מבעד לביטחון המופגן האיץ הלב את דפיקותיו, נתן ביטוי לספקותיו. נזכרים בלילה ההוא שלאחר בר המצווה, ובכל שהתרחש בעקבותיו. "את שומעת, חמשת אלפים דינרי זהב! וממי הוא גונב, הבן שלך?-- ממני... כסף שמונח בכיס הפנימי של החליפה שלי בשביל לשלם למלצרים ששימשו בבר המצווה שלו. אין לו בושע לדבר הזה, אני אומר לך, אין לו תקנה. עכשיו הוא קטן, אני רוצה לחשוב מה יהיה כשיהיה גדול".

"בחלומותי הגרועים ביותר לא שיערתי שייולד לנו ילד כזה", היא השיבה. "בסתר לבי חששתי כל תקופת ההיריון ללדת ילד בעל מום, ילד שיהיה חריג במראהו, מוגבל בשכלו. לא ידעתי כמה רוע חבוי בילד יפה, בריא ומתוק". מאז בר המצווה הכל הלך והתעצם. עוד באותו לילה הוא ראה בזווית עיניו את אחותו הגדולה מתקשה להבליע חיוך לשמע העונש שהטילו עליו הוריו בעקבות פרשת הכסף הגנוב. בבוקר שלמחרת התעוררה אחותו ומצאה עצמה נטולת שיער. שיערה הארוך מונח לצידה גוזז ומיותם לאחר לילה של נקמה שקטה. צווחותיה שהדהדו בין כותלי הבית לא חדרו את חומות ליבו, הוא התיישב במטבח כאילו לא אירע דבר, אכל ושתה, שתה ואכל, בשר ויין, יין ובשר. שברונה של אחותו כמו תיבל את סעודתו. הוריו, שביקשו בגערה ובעונש לתבוע את עלבונה של בתם, לא שיערו שגם עבורם הוכנה מנה גדושה מכוס התרעלה. שבע שנים עמל אביו בכתיבת ספר משלו. שבע שנים בהן כמעט לא עצם עיניו והפך לילותיו ימים. שבע שנים בהן נאספו האותיות אישה אל אחותה בקושי רב עד שהפכו האותיות

תהליך התיקון - תהליך הדממ"ה

הבהרה מיידית שמשהו לא תקין קרה .

נחצה קו כלשהו וחייבים לעצור . בהמשך נצטרך להיכנס לתהליך תיקון.

תגובה
מיידית -
מבוקרת

פעולה <-> תוצאה: פועל יוצא ע"פ נוהל מקומי, מגדיר גבולות לחניך ולקבוצה

דממה - יצירת שקט... מונע תגובה לא מבוקרת המונעת מכעס.

המחנך מתכוון לדיון:

רגש (רגש שמניע), ערך (שנפגע במעשה), מקום (מקום החניך מעבר למקרה).

פסק זמן - להירגע פיזית ונפשית, זמן להתארגנות והתאוששות מהחווייה (מאפשר לשני הצדדים לעבד באופן אישי את מה שנעשה). מאפשר למחנך להתייעץ ולהיעזר במעגלי התמיכה הנוכחים במקום.

מטרת הדיון היא להבין את האירוע שהתרחש משתי זוויות הראייה (איש הצוות והחניך) ולזהות ביחד את הערך המרכזי שנפגע.

חשוב להגיע לדיון עם סקרנות והקשבה.

- פתיחת הדיון במסר: אני לא מוותר עליך ולכן לא מוותר לך.
- מה היה? (הצמדות לעובדות ברורות לשני הצדדים).
- מה גרם לכך?
- מהו הערך שנפגע? <----- מוקד הדיון (הרחבה על הערך הנ"ל)
- איזה אדם אתה רוצה להיות? מהן השאיפות שלך בחיים?

דיון על הערך שאותו יש לתקן, דרכי תיקון אפשריות, מידת התיקון.

- מהו הערך שצריך לתקן?
- מהי הדרך הנכונה לתקן?
- מהי דרך התיקון המתאימה לך? מה אתה מציע?

סיכום מילולי בע"פ או בכתב של תהליך הדממ"ה.

בניית תכנית תיקון אישית.

הגדרת השותפים לתהליך הזה (האם נכון לשתף אנשים נוספים שביכולתם למנף ולהעצים את החניך).

דממה

דיון - דגש
על ערכים

משא
ומתן -
דגש על
תיקון

היסק -
ומבט
לעיתיד

עכשיו הזמן/ שלמה יידוב

עכשיו הזמן, כי כל מה שבנינו כאן עלול להתמוטט כבר לא ניתן להתחמק מן האמת.

רגע של משבר, לא חולף, מתגבר, לא למדנו איך לוותר. ואם משהו צובט גם בלב - זה רק סימן. מוטב עכשיו לקחת פסק זמן.

עכשיו הזמן, לשבור את הדממה הזאת בכך אין שום ספק אין עוד טעם להמשיך ולשחק.

ולא חשוב - לאן תוביל הדרך יהיה בלב כאב אולי רק המרחק אותנו יקרב.

פסק זמן/ אריק איינשטיין

לקחת פסק זמן ולא לחשוב לשבת מול הים ולא לדאוג לתת לראש לנוח מהפריצות לתת ללב לנוח מהלחצים

אני יודע שזה לא הזמן בעצם גם אני עוד לא מוכן אבל הנשמה רוצה קצת מנוחה לתפוס אויר בשביל לחזור לעבודה

אולי זה רק משבר קטן וזה חולף אולי פשוט אני נהייתי קצת עייף

לקחת פסק זמן ולא לחשוב לשבת מול הים ולא לדאוג לתת לראש לנוח מהפריצות לתת ללב לנוח מהלחצים

אולי זה רק משבר קטן וזה חולף אולי פשוט אני נהייתי קצת עייף